

Szanowni Państwo,

Serdecznie zapraszamy do wzięcia udziału w opracowaniu i publikacji kolejnego, ósmego tomu „Przekładów Literatur Słowiańskich”, który nosi tytuł *Akompaniament paratekstu a przekład i jego odbiór*. Tym razem oczekujemy na Państwa artykuły do 15.12.2016 r.

Parateksty to elementy funkcjonujące wokół tekstu właściwego, w klasyfikacji Genette’a to m.in. tytuły, przedmowy, posłowania, wstępy, uwagi od wydawcy, ilustracje, wkładki reklamowe, notki na obwołucie itp. Inni badacze paratekst określają szeroko pojmowaną ramą kompozycyjną lub wydawniczą. Jedni nie kwestionują ich przynależności do utworu literackiego, inni traktują je jako samodzielne elementy okalające tekst literacki. W każdym ujęciu zyskują one osobliwy status w przekładzie, stając się dodatkową formą pośrednictwa między autorem i tekstem prymarnym a odbiorcą sekundarnym i jego uniwersum kulturowym. Jest to niezmiernie istotne, ponieważ przełożony tekst ma funkcjonować w nowym obiegu, nowej przestrzeni kulturowej, ma trafić do nowej publiczności. Dlatego też interesować nas będą wielorakie relacje między różnego typu paratekstami w przekładach literatur zachodnio- i południowosłowiańskich a tekstem właściwym (zwłaszcza przekładu, ale również oryginału) oraz ich rola w stosunku do odbiorcy sekundarnego, który niejednokrotnie przecież posiada skromną wiedzę o kulturze, historii czy specyficznych zjawiskach społecznych prymarnego kręgu kulturowego, przywoływanych w przekładanej literaturze.

Problematyka paratekstów w kontekście przekładów literatur zachodnio- i południowosłowiańskich dotyczyć będzie zarówno strukturalnych aspektów tego typu wypowiedzi, jak i częstotliwości ich występowania w tłumaczeniach czy wokół nich. Ważna wydaje się także sytuacja komunikacyjna: kto jest nadawcą paratekstu, kto adresatem, poziom autorytetu nadawcy i stopień jego odpowiedzialności za paratekst. Szczególnie interesująca wydaje się sytuacja, gdy to tłumacz staje się autorem paratekstu (zwłaszcza przedmowy lub posłowania) i jak wówczas jego rola wpływa na funkcjonowanie przekładu. Inną kwestią jest na ile w paratekstach autorstwa tłumaczy pojawiają się rozważania na temat samego przekładu, strategii translatorskiej, trudności i wyzwania, jakie przed nimi stanęły.

Ze względu na funkcjonalny aspekt paratekst traktowany jest przede wszystkim jako pomoc w konkretyzacji miejsc nieokreślonych, szczególnie ważny w odbiorze sekundarnym. Wypowiedź paratekstualna może informować o czymś lub zawierać wskazówki interpretacyjne, a więc ukierunkowywać lekturę. Spełnia często kluczową rolę we wzbogacaniu wiedzy uprzedniej odbiorcy sekundarnego. Paratekst może występować także w funkcji apelatywnej/reklamowej, stawiając na siłę illokucyjną i stając się swoistym „paktem z odbiorcą”, dzięki któremu autor/tłumacz/wydawca realizuje mniej lub bardziej uświadomioną i celową strategię oddziaływania. Paratekst może zatem ujawniać intencje (autora prymarnego, tłumacza lub wydawcy) związane z funkcjonowaniem tekstu w obiegu sekundarnym. W skrajnym przypadku staje się narzędziem w służbie propagandy.

Z pewnością paratekst nie może istnieć bez tekstu, do którego się odnosi i który stanowi jego rację bytu, ale czy przedmowa/posłowie/wstęp są niezbędne w przekładzie? Lub odwrotnie – czy pewne typy paratekstów okazują się w przekładzie zbędne, niepożądane i dlaczego?

Jakiego typu teksty literackie szczególnie generują potrzebę przedmowy/posłowie? Jednym z rodzajów paratekstów są niecieszące się chlubą w przekładach literackich przypisy – czy stanowią pomoc i wyraz erudycji tłumacza, czy faktycznie należy traktować je jak przekleństwo i przeszkodę w płynności lektury?

Paratekst w przekładzie można i należy rozpatrywać również w perspektywie recepcji, traktując recenzje, komentarze, polemiki czy wywiady związane z danym tłumaczeniem jako jeden z rodzajów paratekstów (epitekst za Genettem). Dlatego zainteresowani jesteśmy również tematyką paratekstualności w kontekście recepcji przekładów literatury bułgarskiej, chorwackiej, czeskiej, macedońskiej, serbskiej, słowackiej i słoweńskiej w Polsce oraz literatury polskiej w kulturach zachodnio- i południowosłowiańskich.

Licząc na zainteresowanie Pani/Pana powyższą problematyką prosimy o zgłoszenie swojego udziału w tomie wraz z tytułem proponowanego artykułu **do 30 września 2016 r.** na adres gawlak.monika@gmail.com oraz o złożenie tekstów (ok. 15 stron wydruku komputerowego wraz z abstraktem w języku angielskim oraz streszczeniem i słowami kluczowymi w języku słowiańskim, o którym traktuje artykuł, a także w języku angielskim i polskim) do **15 grudnia 2016 r.** na adres gawlak.monika@gmail.com.

Przewidziany termin ukazania się książki to rok 2017, wydawca – Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Informacje na temat opracowania tekstu (objętość, forma, przypisy itp.) zamieszczone są na stronie naszego czasopisma www.pls.us.edu.pl w zakładce Dla Autorów.

Obecnie czasopismo uzyskało 10 punktów na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Z wyrazami szacunku

Redaktor Tematyczna
Dr Monika Gawlak

Redaktor Naczelna
Prof. dr hab. Bożena Tokarz